

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่เหมาะสมสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดพังงา ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก รวมทั้งการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองมีรายละเอียดการศึกษาดังนี้

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลก่อนลงพื้นที่ศึกษา

ในการวิจัยเชิงคุณภาพการศึกษาและรวบรวมข้อมูลก่อนลงสถานที่ศึกษาเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษารุ่นต่อ ๆ ไป เนื่องจากจะทำให้ผู้วิจัยเจาะลึกประเด็นที่จะศึกษาได้อย่างชัดเจนขึ้น รายละเอียดในการศึกษามีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีของชาวมอแกนและการศึกษาตลอดชีวิตทั้งในและต่างประเทศ

- 1.1 ประวัติความเป็นมาและสภาพความเป็นอยู่ของชาวมอแกน
- 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมอแกน
- 1.3 ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต
- 1.4 องค์ประกอบของการศึกษาตลอดชีวิต
- 1.5 แนวความคิดของการศึกษาตลอดชีวิต
- 1.6 หลักการและแนวปฏิบัติการศึกษาตลอดชีวิต
- 1.7 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตลอดชีวิต
- 1.8 สภาพการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในประเทศไทย
- 1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

2. ผู้วิจัยลงพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของชาวมอแกนโดยการเก็บข้อมูลจากการสำรวจชุมชน การสัมภาษณ์และบันทึกภาพชาวมอแกนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพบริบทของชุมชน เช่น ลักษณะทางภูมิศาสตร์
2. สภาพทั่วไปทางด้านจำนวนประชากรและการย้ายถิ่นฐาน
3. สภาพความเป็นอยู่ทางด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
4. สภาพความเป็นอยู่ทางด้านสังคม
5. สภาพความเป็นอยู่ทางด้านศาสนา ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี
6. สภาพความเป็นอยู่ทางด้านสุขภาพอนามัยและการรักษาพยาบาล
7. สภาพความเป็นอยู่ทางด้านการเมืองการปกครอง
8. สภาพความเป็นอยู่ทางด้านการศึกษา

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบในการสร้างแนวคำถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ต่อไป

3. กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับชาวมอแกนในทุก ๆ ด้าน ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับชาวมอแกนในทุก ๆ ด้าน โดยการศึกษาจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และจากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต (Internet) โดยผ่านทางเว็บไซต์ (Website) ของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพังงา สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดพังงา องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา องค์การบริหารส่วนตำบลกระบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง และอำเภอกระบุรี รวมทั้งได้ติดต่อขอข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติมทางโทรศัพท์จากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น

3.2 ตรวจสอบรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับชาวมอแกนในด้านต่าง ๆ ได้ 14 คน ดังนี้

1. ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดพังงา

2. ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอกระบุรี

3. ครูอาสาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จำนวน 2 คน

4. นายอำเภอกระบุรี

5. สาธารณสุขอำเภอกระบุรี

6. นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง

7. นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลกระบุรี

8. นายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัดพังงา

9. สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอำเภอกระบุรี

10. นายเทศมนตรีตำบลกระบุรี

11. หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์

12. กำนันตำบลเกาะพระทอง

13. ตัวแทนชาวมอแกนที่หมู่เกาะสุรินทร์ จำนวน 1 คน (ผู้นำหมู่บ้านซึ่งพูดสื่อสารภาษาไทยได้)

เหตุผลในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวข้องปฏิบัติสัมพันธ์กับชาวมอแกนในหลายลักษณะทั้งในด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมของชาวมอแกนและมีส่วนในการจัดการศึกษา

ให้แก่ชาวมอแกนจึงสามารถเข้าใจสภาพของชาวมอแกนได้เป็นอย่างดี และกลุ่มตัวอย่างอยู่ในพื้นที่อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา ซึ่งชาวมอแกนตั้งถิ่นฐานอยู่ทำให้สะดวกในการติดต่อเพื่อสัมภาษณ์

การเริ่มต้นเข้าสู่พื้นที่ศึกษา

1. ขั้นการติดต่อ ผู้วิจัยใช้วิธีการติดต่อทางโทรศัพท์ไปยังกลุ่มตัวอย่างเพื่อนัดหมายสัมภาษณ์
2. ขั้นการเดินทาง เมื่อผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่จะทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างได้แล้ว ผู้วิจัยได้เดินทางไปยังสถานที่นัดหมายได้ตรงเวลา
3. ขั้นการแนะนำตัว เมื่อพบกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยแนะนำตนเองโดยละเอียดและมอบหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงขอความร่วมมือในการทำวิจัย โดยชี้แจงอย่างละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัย โดยบอกถึงวัตถุประสงค์และลักษณะการเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งต้องใช้การสัมภาษณ์และการสังเกต จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนให้การต้อนรับผู้วิจัยและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกดีใจและอบอุ่น
4. ขั้นการเดินทางเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการขอความร่วมมืออย่างเป็นทางการ โดยขอหนังสือจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี แล้วนำหนังสือส่งให้กลุ่มตัวอย่างในวันทีนัดสัมภาษณ์

การปฏิบัติงานในพื้นที่ศึกษา

ผู้วิจัยใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ศึกษารวมทั้งสิ้นเป็นเวลา 12 เดือน รายละเอียดดังนี้

1. กำหนดขอบเขตของข้อมูลที่ต้องการเก็บ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
 - ข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บมีดังต่อไปนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิต
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของชาวมอแกนในปัจจุบัน

ปัจจุบัน

- ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม
 - ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม

2. กำหนดขอบเขตข้อมูลที่เก็บ โดยใช้แบบสำรวจสภาพชุมชน ซึ่งมีขอบเขตดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

- 2.2 สภาพบริบทของชุมชน เช่น ลักษณะทางภูมิศาสตร์
 - 2.3 สภาพทั่วไปทางด้านจำนวนประชากรและการย้ายถิ่นฐาน
 - 2.4 สภาพความเป็นอยู่ทางด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
 - 2.5 สภาพความเป็นอยู่ทางด้านสังคม
 - 2.6 สภาพความเป็นอยู่ทางด้านศาสนา ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี
 - 2.7 สภาพความเป็นอยู่ทางด้านสุขภาพอนามัยและการรักษาพยาบาล
 - 2.8 สภาพความเป็นอยู่ทางการเมืองการปกครอง
 - 2.9 สภาพทางการจัดการศึกษา
3. กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมีจำนวน 14 คน
 4. กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
 - 4.1 การสำรวจชุมชน โดยใช้แบบสำรวจและใช้กล้องบันทึกภาพในขณะที่สำรวจและสัมภาษณ์
 - 4.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและทำการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและบันทึกเสียงเก็บไว้โดยได้รับอนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อนำมาสรุปผลการศึกษา
 5. กำหนดเครื่องมือ
 - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ
 1. แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
 2. แบบสำรวจสภาพการดำเนินชีวิตของชาวมอแกน สภาพทั่วไปของชุมชนที่ชาว มอแกนอาศัยอยู่
 3. การสร้างเครื่องมือวิจัย แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจสภาพชุมชน กระทำโดยการศึกษาค้นข้อมูลขั้นพื้นฐานจากเอกสารและจากการสำรวจพื้นที่เบื้องต้นและจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้วจึงจัดสร้างเครื่องมือ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ เมื่อได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงเครื่องมือแล้ว ผู้วิจัยนำไปทดลอง (Try out) ที่พื้นที่ชาวมอแกนอาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตเพื่อศึกษาความเหมาะสมของเครื่องมือ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขบางประการก่อนนำไปใช้จริง
 4. อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการวิจัย
 1. สมุดบันทึกและเครื่องเขียนใช้ในการจดบันทึกภาคสนามที่ได้จากการสำรวจ
 2. อุปกรณ์อื่น ๆ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียงใช้ในการบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์และกล้องบันทึกภาพเพื่อใช้บันทึกภาพชาวมอแกนให้เห็นวิถีการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ในสภาพจริงของชาวมอแกนได้ชัดเจนขึ้น

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ระยะเวลาที่ออกเก็บข้อมูลภาคสนามมีดังนี้

1. การศึกษานำร่อง เป็นการสำรวจพื้นที่ซึ่งชาวมอแกนอาศัยอยู่และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวมอแกนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของชุมชน สภาพบริบทของชุมชน จำนวนประชากรและการย้ายถิ่นฐาน เศรษฐกิจและอาชีพ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ศาสนา ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี สุขภาพอนามัย การเมืองการปกครอง และด้านการศึกษาโดยเก็บข้อมูล ดังนี้

1.1 สัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกระบุรี ณ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกระบุรี วันที่ 27 ธันวาคม 2552.

1.2 สัมภาษณ์ครูผู้สอนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน และนายชาลามา กล้าทะเล. ณ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ อ. กระบุรี จ.พังงา วันที่ 28-29 ธันวาคม 2552.

1.3 สัมภาษณ์ปลัดอำเภอกระบุรีและสาธารณสุขอำเภอกระบุรี หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ ณ ที่ว่าการอำเภอกระบุรี วันที่ 3 มกราคม 2553.

2. เก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดพังงา ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพังงา สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอำเภอกระบุรี สัมภาษณ์ และผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา วันที่ 24 ธันวาคม 2553.

2.2 สัมภาษณ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง. ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอกระบุรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลกระและกำนันตำบลเกาะพระทอง วันที่ 25 ธันวาคม 2553.

2.3 สัมภาษณ์ครูผู้สอนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์และนายชาลามา กล้าทะเล.วันที่ 26 -28 ธันวาคม 2553.

2.4 สัมภาษณ์ปลัดอำเภอกระบุรีและสาธารณสุขอำเภอกระบุรี. นายเทศมนตรีตำบลกระบุรี วันที่ 29 ธันวาคม 2553.

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสำรวจเป็นหลัก ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลจากเอกสาร วิเคราะห์จากหนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความต่าง ๆ ในเชิงพรรณนาและข้อมูลจากการสำรวจ วิเคราะห์จากแบบสำรวจและการถ่ายภาพนำเสนอในเชิงพรรณนาประกอบภาพ

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของชาวมอแกน วิเคราะห์โดยนำแบบสัมภาษณ์และการบันทึกเสียงมาบรรยายสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ในรูปแบบเชิงคุณภาพเรียบเรียงในเชิงพรรณนาและนำเสนอเป็นความเรียงและนำผลการวิเคราะห์สรุปเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดพังงา เสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาตลอดชีวิตและผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา โดยการนำเสนอด้วยเอกสารและการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาตลอดชีวิต ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา ในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาแก่ชาวมอแกนกับผู้วิจัยและทำการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและบันทึกเสียงเก็บไว้เพื่อนำมาสรุปผลการศึกษาเพื่อนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมของการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับ ชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดพังงาที่สมบูรณ์ต่อไป

การนำเสนอข้อมูล

รายงานการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม ในจังหวัดพังงา” ผู้วิจัยนำเสนอโดยแยกเนื้อหาออกเป็น 7 บท ตามลำดับดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชาวมอแกน

บทที่ 5 สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันของชาวมอแกน

บทที่ 6 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดพังงา

บทที่ 7 สรุปผล อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย